

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการในการวางแผนจัดการอุทยาน ภูชี้ฟ้า เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการวางแผนด้านการจัดการและบริหารอุทยานภูชี้ฟ้าประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยว ณ อุทยานภูชี้ฟ้าโดยเฉลี่ยประมาณ 10,000 คนต่อปี ในปี พ.ศ.2547 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักท่องเที่ยว ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากจำนวนสถิติรายปีที่มี นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว ณ อุทยานภูชี้ฟ้า โดยเฉลี่ยประมาณ 10,000 คนต่อปีใช้ในการศึกษาครั้งนี้เพียงร้อยละ 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการรวบรวมความคิดเห็นในการตอบ นำเสนอข้อมูลในรูปความเรียงซึ่งสามารถสรุปผล การวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผล
- 5.3 ข้อค้นพบจากการศึกษา
- 5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ผลการศึกษา ด้านอายุพบว่าประชากรมีอายุอยู่ในช่วง 15 - 30 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด และเป็นนักเรียน - นักศึกษามากที่สุด

5.1.2 ความต้องการในการวางแผนการจัดการอุทยานภูชี้ฟ้าตามสภาพที่เป็นจริงผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมด้านการจัดการสถานที่ที่มีการจัดการในระดับปานกลางโดยมีการจัดการในระดับมาก ในเรื่องสถานที่ท่องเที่ยว มีบรรยากาศที่ร่มรื่น มีการจัดสถานที่ และบริเวณได้อย่าง ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นสัดส่วน มีการจัดเก็บน้ำดื่ม น้ำใช้ที่ สะอาดและเพียงพอมีห้องน้ำ ห้องส้วมเพียงพอและมีการบำรุงรักษาซ่อมแซมห้องน้ำ ห้องส้วมให้ อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ ด้านการดูแลสภาพแวดล้อมผลการศึกษาในภาพรวมพบว่ามี

การจัดการในระดับปานกลางโดยมีการจัดการในระดับมากในเรื่องอากาศบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว
 บริษัทไม่มีมลภาวะทางเสียงมีความสะอาดไม่มีขยะสิ่งปฏิกูลมีการจัดเก็บขยะ และสิ่งปฏิกูลในที่
 มิดชิดมีแหล่งกำจัดขยะที่เหมาะสม และถูกสุขลักษณะผลการศึกษพบว่าในภาพรวมด้านการจัด
 ระบบท่องเที่ยวมีการจัดการในระดับปานกลางโดยมีการจัดการในเรื่องเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย
 สำหรับนักท่องเที่ยว มีห้องน้ำและห้องสุขาสะอาดมีเจ้าหน้าที่แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวไว้คอย
 บริการมีที่พักเพียงพอมีการจัดตั้งกฎระเบียบสำหรับพ่อค้า แม่ค้า และมีการควบคุมการจัดทำ
 อาหาร หรือขายอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

ความต้องการในการวางแผนการจัดการอุทยานภูชี้ฟ้าตามสภาพที่คาดหวังผลการศึกษา
 พบว่าในภาพรวมด้านการจัดการสถานที่ที่มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากโดยมีการจัดสถานที่
 และบริเวณได้อย่างปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวมีบรรยากาศที่ร่มรื่นมีความ
 เป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นสัดส่วน มีการบำรุงรักษา และซ่อมแซมห้องน้ำ ห้องส้วมให้อยู่ในสภาพที่
 ใช้การได้ดีอยู่เสมอมีการจัดเก็บน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ แลมีห้องน้ำ ห้องส้วมเพียงพอ
 สำหรับนักท่องเที่ยว ด้านการดูแลสภาพแวดล้อมผลการศึกษาในภาพรวมพบว่ามีความคาดหวัง
 ในระดับมาก ในการที่มีอากาศบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวบริษัทไม่มีมลภาวะทางเสียง มีความ
 สะอาดไม่มีขยะสิ่งปฏิกูลมีการจัดเก็บขยะและสิ่งปฏิกูลในที่มิดชิด มีแหล่งกำจัดขยะที่เหมาะสม
 และถูกสุขลักษณะด้านการจัดระบบท่องเที่ยวผลการศึกษาในภาพรวมพบว่ามีความคาดหวังใน
 ระดับมากในเรื่องมีเจ้าหน้าที่แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวไว้คอยบริการมีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย
 มีการจัดตั้งกฎระเบียบสำหรับพ่อค้า แม่ค้า มีห้องน้ำและห้องสุขาสะอาด มีเอกสารแนะนำสถานที่
 ท่องเที่ยว และมีที่พักเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว

5.1.3 ผลการประเมิน และการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการจัดการ
 อุทยานภูชี้ฟ้าด้านการจัดการสถานที่ พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ
 ต้องการให้มี ห้องน้ำ ห้องส้วมเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว รองลงมาคือต้องการให้น้ำดื่ม น้ำใช้ที่
 สะอาดและเพียงพอ ต้องการให้มีการบำรุงรักษา และซ่อมแซมห้องน้ำ ห้องส้วมให้อยู่ในสภาพที่ใช้
 การได้ดีอยู่เสมอ ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการจำเป็นสูงสุด มีความ
 สำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ต้องการสถานที่ท่องเที่ยวมีความสะอาด ไม่มีขยะ สิ่งปฏิกูล รองลงมา
 คือ ต้องการให้มีแหล่งกำจัดขยะที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ และมีการจัดเก็บขยะและสิ่งปฏิกูล
 ในที่มิดชิด และต้องการไม่ให้มีมลภาวะทางเสียงกับสถานที่ท่องเที่ยว ด้านการจัดระบบท่องเที่ยว
 พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการจำเป็นสูงสุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือต้องการสถานที่
 ท่องเที่ยวมีระบบการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ไว้คอยบริการ รองลงมา คือต้องการให้มีเอกสารแนะนำ

สถานที่ท่องเที่ยว และต้องการให้มีระบบการตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ และมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานสาธารณสุขมาให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีปัญหาด้านสุขภาพ

5.1.4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการวางแผนในการจัดการอุทยานภูชี้ฟ้าด้านการจัดการสถานที่ ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางมีความพึงพอใจในระดับมากเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวมีบรรยากาศที่ร่มรื่น มีการจัดสถานที่และบริเวณได้อย่างปลอดภัย และสถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นสัดส่วน ด้านการดูแลสภาพแวดล้อมผลการศึกษาในภาพรวมพบว่ามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ในส่วนที่ว่าอากาศบริเวณสถานที่ ท่องเที่ยวบริสุทธิ์ ไม่มีมลภาวะทางเสียงกับสถานที่ท่องเที่ยว มีความสะอาด ไม่มีขยะสิ่งปฏิกูลด้านการจัดการระบบท่องเที่ยวผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องมีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย มีห้องน้ำและห้องสุขาที่สะอาดมีเจ้าหน้าที่แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวไว้คอยบริการ และมีการจัดตั้งกฎระเบียบ สำหรับพ่อค้า แม่ค้าในสถานที่ท่องเที่ยว

5.1.5 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการวางแผนการจัดการอุทยานภูชี้ฟ้าในด้านต่างๆ ด้านการจัดการสถานที่ควรมีการจัดสถานที่ร่มรื่นสวยงามเป็นสัดส่วน เป็นระเบียบเรียบร้อยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีห้องน้ำสะอาดพร้อมใช้และพอเพียงกับนักท่องเที่ยว รวมทั้งมีน้ำดื่ม น้ำใช้สะอาดและพอเพียง ด้านการดูแลสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมมีความสะอาดพอสมควร ปลอดภัยและสิ่งปฏิกูลมีบางส่วนที่ทิ้งเรี่ยราด ควรมีการจัดเก็บขยะ และสิ่งปฏิกูลได้อย่างเหมาะสม และพอเพียงเป็นสัดส่วนตามจุดต่าง ๆ มีอากาศบริสุทธิ์เย็นสบาย มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในวันหยุด และช่วงเทศกาล มลภาวะทางเสียงมีบ้างเป็นบางครั้ง เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่ดื่มสุรามาเที่ยว ด้านการจัดระบบการท่องเที่ยว ควรมีระบบการจัดการที่คุณภาพประทับใจในบริการให้กับนักท่องเที่ยว ควรมีกฎระเบียบหรือ ข้อตกลงระหว่างเจ้าหน้าที่อุทยานกับผู้ประกอบการอย่างชัดเจน เช่น จุดในการจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค ส่วนในด้านของอาหาร และน้ำควรมีระบบตรวจสอบคุณภาพน้ำ และอาหารอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะเช่นทุก ๆ 1 เดือนเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ในด้านการสื่อสารควรมีระบบสื่อสารที่พอเพียงไว้ให้บริการ ในด้านของสถานที่พักควรมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบดูแลผู้ประกอบการในด้านสถานที่พักให้มีความปลอดภัย และเพียงพอกับการบริการ ให้กับนักท่องเที่ยว และควรเพิ่มเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และดูแลปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของผู้มาเที่ยวและควรเพิ่มเอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้บริการอย่างเพียงพอ

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 สภาพที่เป็นจริงในการจัดการอุทยานภูชี้ฟ้าจากผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านการดูแลสภาพแวดล้อมมีการจัดการในระดับมากนั้น เนื่องจากมีการบริหารจัดการ ด้านการจัดสถานที่และบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวมีบรรยากาศที่ร่มรื่นมีการจัดแปลงดอกไม้และสวนหย่อมพร้อมทั้งตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับที่หายากและมีเฉพาะในที่อากาศหนาวจึงทำให้มีความสวยงามเป็นเสน่ห์แก่นักท่องเที่ยว ดังนั้นในการจัดอุทยานภูชี้ฟ้าจึงเป็นการเพิ่มบรรยากาศที่ร่มรื่น สถานที่ท่องเที่ยวมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นสัดส่วน มีการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมมีการปรับปรุงทัศนียภาพตลอดเวลาซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุญพัฒน์ วิชัยเลิศ (2546) ที่ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อน้ำตกภูซาง กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา พบว่าด้านลักษณะทางกายภาพมีระดับมาก ในการจัดสวนหย่อม ความเหมาะสมของพื้นที่จอดรถ และการจัดเก็บขยะและตำแหน่งที่ตั้งถังขยะโดยมีสภาพความคล่องตัวของรถ จราจรระหว่างทาง การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ในการเดินทาง และจุดรับส่งผู้โดยสาร อีกทั้งในการจัดการอุทยานภูชี้ฟ้า ได้ให้ความสำคัญในด้านการรักษาความปลอดภัยดูแลนักท่องเที่ยวอย่างปลอดภัยสำหรับสถานที่ท่องเที่ยว มีห้องน้ำ และห้องสุขาที่สะอาดพอเพียงกับจำนวนนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวไว้คอยบริการให้คำปรึกษาแก่ท่องเที่ยวตลอดเวลา

ในด้านการจัดการสถานที่ตามสภาพคาดหวังในการวางแผนจัดการอุทยานภูชี้ฟ้าผลการศึกษาในภาพรวม พบว่ามีความคาดหวังในการจัดการอยู่ในระดับมากนั้นเป็นเพราะว่าการจัดสถานที่ท่องเที่ยวให้มีบรรยากาศที่ร่มรื่น มีการจัดสถานที่ และบริเวณได้อย่างปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยว มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นสัดส่วนนั้นจะเป็นสิ่งแรกที่นักท่องเที่ยวได้รับเมื่อขึ้นไปเที่ยวจะทำให้เกิดความประทับใจและจดจำทำให้อยากที่จะมาเที่ยว ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงมีความคาดหวังในระดับมากในการจัดการด้านสถานที่ ทางเจ้าหน้าที่อุทยานภูชี้ฟ้าควรเน้นเรื่องความปลอดภัยและความปลอดภัยเป็นหลักสำคัญ ในด้านการจัดการระบบท่องเที่ยว ควรมีการวางแผนจัดการสร้างบรรยากาศให้มีความสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้มากที่สุดมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีการวางแผนการจัดการ พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยว และชุมชนร่วมมือกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งจะเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจะทำให้เกิดการคงอยู่และยั่งยืนตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนริมกว๊านพะเยา กรณีศึกษาชุมชน

บ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่าชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว จึงต้องให้ชุมชน ในท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้รับปัญหา และความต้องการของชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้ดีกว่าผู้อื่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร และการจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นของตนเองจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.2.2 ผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญ ความต้องการจำเป็นในการจัดการอุทยานภูชี้ฟ้า ด้านการจัดการสถานที่ที่พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ต้องการให้มีห้องน้ำ ห้องส้วมเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวที่นั่นเพราะห้องน้ำ ห้องส้วมเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันมากด้านสภาพแวดล้อม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการจำเป็นสูงสุดต้องการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสะอาดไม่มีขยะ และสิ่งปฏิกูล สืบเนื่องมาจากความสะอาดจะทำให้สถานที่น่าอยู่ทำให้ปราศจากเชื้อโรค ส่วนด้านการจัดระบบท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ต้องการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีระบบการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ไว้คอยบริการ อาจเป็นเพราะส่วนหนึ่งโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ไม่มีสัญญาณจึงจำเป็นต้องอาศัยโทรศัพท์สาธารณะไว้ติดต่อสื่อสาร

5.2.3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการวางแผนในการจัดการอุทยานภูชี้ฟ้าด้านการจัดการสถานที่ ด้านการดูแลสภาพแวดล้อม และด้านการจัดการระบบท่องเที่ยวผลการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านน่าจะจะเป็นภาพสะท้อนถึงการวางแผนบริหารจัดการของอุทยานภูชี้ฟ้าว่าควรมีการวางแผนบริหารจัดการในด้านต่างๆเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งด้านการจัดสถานที่ ด้านการดูแลสภาพแวดล้อม และด้านการจัดการระบบท่องเที่ยวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นสัดส่วน

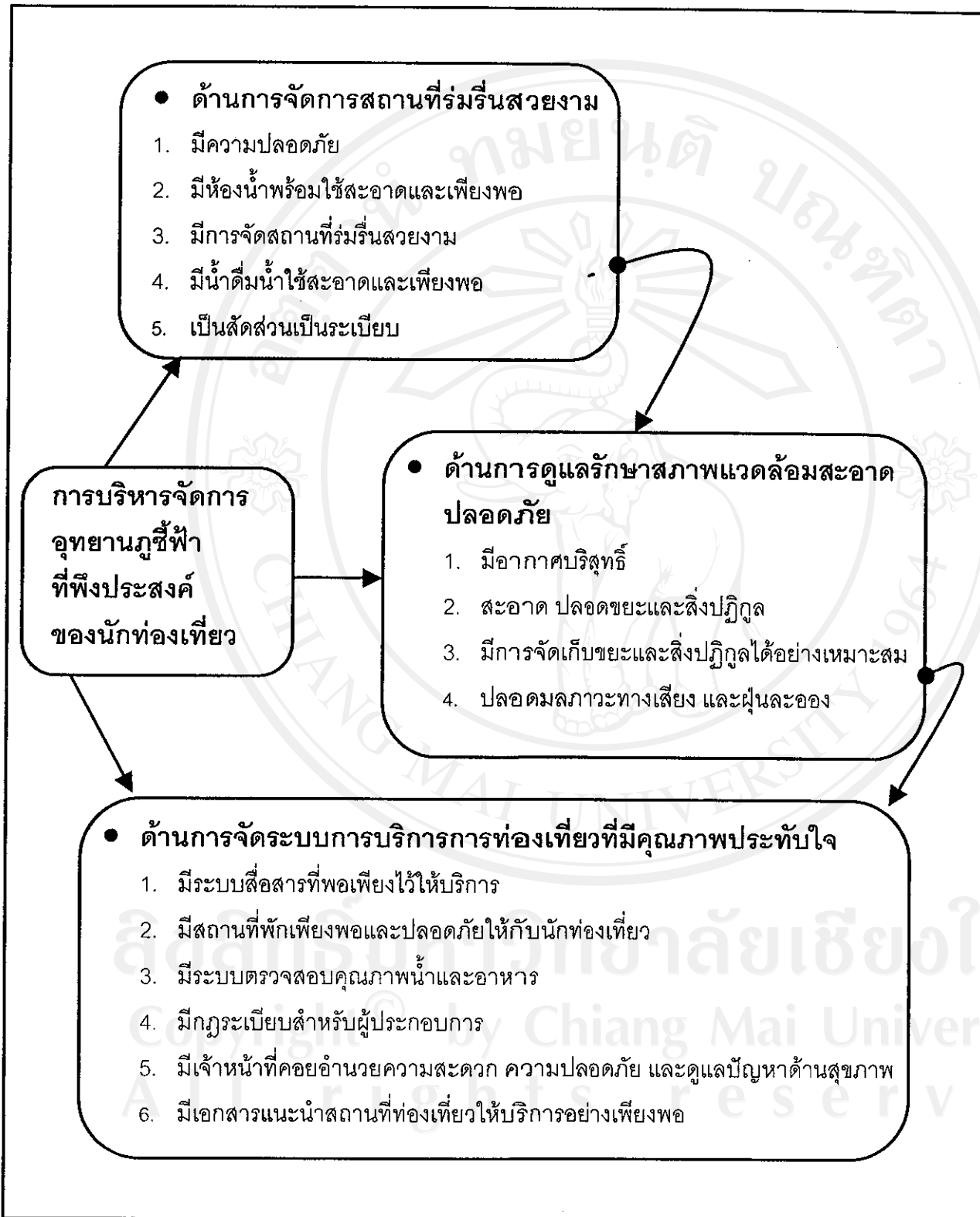
5.2.4 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการวางแผนการจัดการอุทยานภูชี้ฟ้า ในด้านสิ่งแวดล้อมมีความสะอาดพอสมควร ปลอดภัย และปฏิภูลมีบางส่วนที่ทิ้ง เรียงรายควรมีการจัดเก็บขยะ และปฏิภูลได้อย่างเหมาะสม และพอเพียงเป็นสัดส่วนตามจุดต่าง ๆ ในด้านอากาศบริสุทธิ์เย็นสบายผู้คนมากมายในวันหยุด สภาพทางเสียงมีบ้างเนื่องจากนักท่องเที่ยวที่ดื่มสุรามาเที่ยว แต่ก็เห็นใจเพราะอากาศหนาวควรเพิ่มเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และดูแลด้านสุขภาพอนามัยของผู้มาเที่ยวและควรเพิ่มเอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้บริการอย่างเพียงพอ อีกทั้งการเดินทางมาเที่ยวชมอุทยานภูชี้ฟ้านั้น การคมนาคมสะดวกและรวดเร็ว ทำให้นักท่องเที่ยวอยากมาเที่ยวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์พิชชา สุรีคุณาพงษ์ (2545) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาหาดเสียงรายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผล

การศึกษา พบว่า การเข้าถึงหาดเชียงราย ใช้เวลาเดินทางประมาณ 20 นาที เพราะการคมนาคม สะดวกและสบาย และมียานพาหนะในการเดินทางทุกประเภทอย่าง

5.3 ข้อค้นพบจากการศึกษาการบริหารจัดการที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวมีดังนี้

- 1) ด้านการจัดการสถานที่ที่ร่มรื่นสวยงาม ควรมีการจัดการสถานที่ที่ร่มรื่นสวยงามเป็นสัดส่วนเป็นระเบียบเรียบร้อยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีห้องน้ำพร้อมใช้สะอาดและเพียงพอสำหรับบริการนักท่องเที่ยว มีน้ำดื่ม น้ำใช้สะอาดและเพียงพอ
- 2) ด้านการดูแลสภาพแวดล้อมสะอาดปลอดภัย ควรดูแลเรื่องความสะอาด ปลอดภัย และสิ่งปฏิกูล มีระบบการจัดเก็บขยะและปฏิกูลได้อย่างเหมาะสม มีอากาศบริสุทธิ์ปลอดโปร่ง เย็นสบาย ปลอดภัยมลภาวะทางเสียง
- 3) ด้านการจัดระบบการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพประทับใจในบริการ มีกฎระเบียบสำหรับผู้ประกอบการและสร้างอุดมการณ์ร่วมกัน ในการจัดระบบการท่องเที่ยว มีระบบตรวจสอบคุณภาพน้ำและอาหารอย่างสม่ำเสมอเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค มีระบบสื่อสารที่พอเพียงไว้ให้บริการ เช่น โทรศัพท์ หรือระบบข้อมูลข่าวสารไว้บริการนักท่องเที่ยว มีสถานที่พักเพียงพอและปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวสามารถสำรองที่พักได้มีเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และดูแลด้านสุขภาพ และมีเอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้บริการอย่างเพียงพอ

ข้อค้นพบจากการศึกษาการบริหารจัดการที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยว

5.4 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ภูชี้ฟ้ามีข้อได้เปรียบ ในด้านการเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม และได้เปรียบในการตั้งอยู่ไม่ไกลแหล่งชุมชน ทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของจังหวัด เชียงราย ซึ่งน่าจะทำให้เป็นสถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่นำรายได้เข้าสู่ชุมชน และเจ้าของพื้นที่ได้มากขึ้นและยั่งยืน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีความรู้ด้านการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้ การปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวให้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ
2. การควบคุมดูแลผู้ประกอบการในเรื่องความสะอาดของสถานประกอบการ ที่กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความต้องการให้มีการพัฒนา โดยเฉพาะในเรื่องของการทิ้งเศษขยะของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการศึกษาในครั้งต่อไป

ผู้ศึกษาศึกษา มีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาหารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดสภาพแวดล้อมของอุทยานภูชี้ฟ้า ให้เชื่อมต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว
2. ควรมีการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ท้องเที่ยว สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของอุทยานภูชี้ฟ้า
3. ควรมีการศึกษาความพร้อมด้านประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานการบริหารจัดการอุทยานภูชี้ฟ้า